

March 14, 1958

**Deputy Minister Naszkowski's Record of the
Conference of Chiefs of Diplomatic Missions**

Citation:

"Deputy Minister Naszkowski's Record of the Conference of Chiefs of Diplomatic Missions", March 14, 1958, Wilson Center Digital Archive, Polskie dokumenty dyplomatyczne 1958 (Warszawa: Polski Instytut Spraw
Mie

dzynarodowych, 2011), Document #94, pp.220-222. Translated by Jerzy Giebułtowski.
<https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/208977>

Summary:

Deputy Minister Naszkowski recounts a conference of chiefs of diplomatic missions regarding further action on the Rapacki Plan. Topics include current supporters and opponents of the plan, how to continue popularizing the plan, and development of further contacts.

Credits:

This document was made possible with support from Carnegie Corporation of New York (CCNY)

Original Language:

Polish

Contents:

Original Scan
Translation - English

94

*14 marca, notatka wiceministra Naszkowskiego
z narady szefów placówek dyplomatycznych
w sprawie planu Rapackiego*

Warszawa, dn. 14.3.58

Ścisłe tajne

Notatka

W dniach 10 i 11 b.m. odbyła się w MSZ narada poświęcona omówieniu aktualnego etapu i dalszej akcji w sprawie planu Rapackiego. W naradzie uczestniczyli Szefowie placówek dyplomatycznych z: Paryża, Waszyngtonu, Londynu, Oslo, Sztokholmu, Kopenhagi, Brukseli, Hagi, Rzymu, Berlina (Ambasada i Misja Wojskowa), Belgradu, Pragi, Budapesztu.

Szefowie placówek podali ocenę reperkusji planu Rapackiego w krajach ich urzędowania ze szczególnym uwzględnieniem okresu po przekazaniu Memorandum Rządu PRL z 14 lutego b.r.³⁰

Główne momenty poruszone w wystąpieniach można ująć następująco:

1) Plan pozyskał zwolenników w różnych kołach poszczególnych krajów, przy czym podział na zwolenników i przeciwników planu kształtuje się w dużej mierze niezależnie od przynależności partyjnej. Nową jakością są ożywione konsultacje dyplomatyczne, które odbywają się obecnie regularnie między naszymi ambasadorami a przedstawicielami szeregu rządów na Zachodzie (Norwegia, Kanada, Francja).

2) Po pewnych początkowych wątpliwościach ustalili się w zasadzie poglądy, że Rząd Polski jest autorem planu.

3) Rozważono ustosunkowanie się kół socjaldemokratycznych do planu, podkreślając jego znaczenie jako platformy zbliżenia z ruchem socjaldemokratycznym.

4) Zwrócono uwagę na znaczenie planu dla aktywizacji polityki małych państw (Skandynawia, Belgia).

5) Wymieniono poglądy co do form dalszej popularyzacji planu. Rozważono nowe metody oddziaływania wobec stopienia wrażliwości w niektórych

---

³⁰ Zob. dok. nr 62.

14 marca

94

krajach na dotychczasowe metody oraz wobec nowej, głównie „strategicznej” argumentacji przeciwników.

6) Omawiano wpływ planu na aktywizację polskiej dyplomacji i dalszy wzrost międzynarodowego prestiżu Polski.

7) Poruszono sprawę stosunku rządów państw zaprzyjaźnionych i partii komunistycznych na Zachodzie do planu.

Do spraw wysuniętych przez Szefów Placówek ustosunkowali się w dyskusji członkowie Kierownictwa MSZ i niektórzy dyrektorzy Departamentów.

W podsumowaniu dyskusji zwrócono uwagę głównie na następujące momenty:

1) Należy w pierwszym rzędzie uwypuklać polityczne znaczenie planu i nie dopuszczać do sprowadzenia dalszej dyskusji nad nim wyłącznie do rozważań nad konsekwencjami militarnymi.

2) Należy doceniać, że znaczny kapitał polityczny mogła Polska uzyskać w wyniku swej inicjatywy tylko jako państwo socjalistyczne działające w uzgodnieniu z całym obozem socjalistycznym.

3) Powinniśmy wykorzystywać możliwości, jakie daje nam plan, dla coraz szerszego docierania do kół socjaldemokratycznych na Zachodzie i rozwijania z nim kontaktów i współpracy. Ma to znaczenie znacznie szersze.

4) Na obecnym etapie nie zachodzi potrzeba modyfikowania lub uzupełniania planu nowymi elementami, lecz należy w pełni wykorzystywać argumentację zawartą w memorandum i podkreślać gotowość do przedyskutowania nowych aspektów planu, gdy państwa zachodnie rozpoczną z nami rozmowy.

5) Należy rozwijać współpracę z kołami wychodzącymi w stosunku do planu z rzetelnych przesłanek, nie idąc na koncesje w stosunku do koncepcji opartych na założeniach antyradzieckich.

6) Należy widzieć częściową współzależność naszej inicjatywy z inicjatywami radzieckimi zmierzającymi do konferencji na najwyższym szczeblu i do rozwiązań generalnych.

7) Nie można godzić się z tezą o przesyceniu Zachodu naszą aktywnością wokół planu, lecz umiejętnie dobierać środki oddziaływania na każdy kraj, różniczkując metody.

8) Nie dopuszczając do prymitywnych metod propagandy nie należy w dalszej popularyzacji planu rezygnować z propagandowego oddziaływania.

9) Należy dążyć do skłonienia mocarstw zachodnich i NRF do udzielania odpowiedzi na nasze memorandum.

10) Należy uwzględnić w działalności wokół planu nowe niebezpieczeństwo wynikające z forsowania przez USA uzbrojenia Bundeswehry w broń atomową. W tej sprawie nie można zajmować biernego stanowiska. Należy w rozmowach i oświadczeniach zwracać uwagę na poważne konsekwencje, jakie musiałaby pociągnąć decyzja NATO uzbrojenia Bundeswehry w broń jądrową.

11) Należy liczyć się z prawdopodobieństwem udziału Polski w konferencji ministrów spraw zagr. i konferencji na szczytach i szykować się do tego.

Narada miała charakter roboczy, należy ją uznać za udaną.

/-/ Naszkowski

AMSZ, z. 10, w. 50, t. 478

95

*14 marca, notatka dyrektora generalnego
z rozmowy z ambasadorem USA na temat planu Rapackiego*

Warszawa, dnia 14.3.1958 r.

Ścisłe tajne

N o t a t k a

A) 13 bm. na kolacji u Szwajcarów ambasador amerykański Beam zainicjował ze mną rozmowę na stronie, by mi zakomunikować:

„Departament Stanu wydał polecenie wszystkim zainteresowanym placówkom amerykańskim za granicą, by przekazały mu w terminie kilku tygodni ocenę Planu Rapackiego. Ocena winna sprecyzować, w jakim stopniu realizacja Planu Rapackiego byłaby dla całości interesów amerykańskich na świecie:

- 1) korzystna politycznie,
- 2) niekorzystna politycznie,
- 3) korzystna militarnie,
- 4) niekorzystna militarnie.

94

March 14, deputy minister Naszkowski's record of the conference of chiefs of diplomatic missions on the Rapacki Plan

Warsaw, March 14, 1958
Top Secret

Record

On the 10th and the 11th of this month, the MoFA held a conference on the current stat and further actions regarding the Rapacki Plan. Participating in the conference were chiefs of diplomatic missions in: Paris, Washington, London, Oslo, Stockholm, Copenhagen, Brussels, the Hague, Rome, Berlin (embassy and military mission), Belgrade, Prague, and Budapest.

Mission chiefs gave their assessment of the repercussion of the Rapacki Plan in their respective countries, with particular emphasis on the time following the handing of the Memorandum of the PRP Government of February 14 of this year.³[110](#)

The key moments mentioned by the speakers can be summarized as follows:

1) The plan found supporters in different circles in the individual countries, whereas the division into supporters and opponents of the plan is largely independent of party affiliation. A new phenomenon are the vigorous diplomatic consultations, which are now regularly held between our ambassadors and representatives of a number of Western governments (Norway, Canada, France).

2) After some initial doubts it was accepted in principle that the plan was drafted by the Polish government.

3) Discussion took place regarding the attitude of social democratic circles to the plan, underlining its significance as a platform of rapprochement with the social democratic movement.

4) It was pointed out that the plan could be used to activate the policy of small states (Scandinavia, Belgium).

5) Views were exchanged as to further popularization of the plan. In view of the damped sensitivity to the currently used methods that is the case in certain countries, new ways of exerting influence were discussed, as well as in light of the new, mainly 'strategic' arguments of the opponents.

6) Discussion was held on the plan to activate the Polish diplomacy and on further increase of Poland's international prestige.

7) The attitude of friendly states and communist parties in the West to the plan was discussed.

Matters raised by mission chiefs were discussed by members of the MoFA leadership and several department heads.

In the summary of the discussion, the following moments were highlighted:

- 1) In the first place we should emphasize the plan's political significance and prevent reducing further discussion over it only to deliberations of military consequences.
- 2) We should estimate that Poland could have won significant political capital as a result of its initiative only as a socialist state acting in concord with the entire socialist camp.
- 3) We should take advantage of possibilities afforded by the plan to reach more and more social democratic circles in the West and develop contacts and cooperation with them. It has a broader significance.
- 4) At the present stage, there is no need to modify or supplement the plan with new elements, but we should make full use of the arguments in the memorandum and underline our readiness to discuss the new aspects of the plan when the Western states start talks with us.
- 5) We should develop cooperation with circles that treat the plan fairly, and make no concessions to ideas based on anti-Soviet assumptions.
- 6) We should not lose sight of the partial co-dependence of our initiative with those Soviet initiatives that are aimed at a top-level conference and general solutions.
- 7) We should not accept the claim that the West is permeated with our activity related to the plan, but appropriately choose the means to influence every country and by different methods.
- 8) Avoiding primitive propaganda methods, we should not drop efforts to exert propagandistic influence in further popularization of the plan.
- 9) We should try to persuade the Western powers and the FRG to reply to our memorandum.
- 10) In our plan-related activity we should take into consideration the new danger caused by the US pushing for arming the Bundeswehr with nuclear weapons. We cannot take a passive stance in this matter. In conversations and statements, we should point out the serious consequences that a NATO decision to arm the Bundeswehr with nuclear weapons would necessarily entail.
- 11) We should deem it possible that Poland would take part in a conference of foreign minister and in summit conferences as well as get ready for that.

This was a working conference, and should be considered a success.

/-/ Naszkowski

AMSZ, z. 10. w. 50, t. 478

30 See doc. no 62.